

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/549/2014
Identifikačné číslo spisu: 8113219072
Dátum vydania rozhodnutia: 21.04.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Emil Franciscy
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:8113219072.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa Home Credit Slovakia, a.s., so sídlom v Piešťanoch, Teplická č. 7434/147, zastúpeného Advokátskou kanceláriou ERASMUS LEGAL, s.r.o., IČO: 36789615, so sídlom v Bratislave, Justičná č. 9, proti odporcovi F. P., bývajúcemu v F., za účasti vedľajšieho účastníka na strane odporcu Združenia na ochranu spotrebiteľa HOOS, so sídlom v Prešove, Nám. legionárov č. 5, IČO: 42176778, zastúpeného JUDr. Zdeňkou Vokálovou, advokátkou so sídlom v Prešove, Hlavná č. 61, o zaplatenie 705 €, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 11 Ro 250/2013, o dovolaní navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 29. mája 2014 sp. zn. 2 Co 19/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Odporcovi a vedľajšiemu účastníkovi nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

Okresný súd Prešov platobným rozkazom z 3. júla 2013 č.k. 11 Ro 250/2013-13 uložil odporcovi, aby do 15 dní od jeho doručenia buď zaplatil navrhovateľovi 857,18 € s príslušenstvom (ktoré špecifikoval vo výroku platobného rozkazu), alebo aby v tej istej lehote podal proti platobnému rozkazu odpor; rozhodol tiež o trovách konania. Odporca nepodal odpor.

Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS so sídlom v Prešove, Námestie legionárov č. 5 (ďalej len „HOOS“) podaním doručeným súdu prvého stupňa 23. júla 2013 oznámilo, že vstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane odporcu. Zároveň podalo odpor proti platobnému rozkazu.

Okresný súd Prešov uznesením z 12. augusta 2013 č.k. 11 Ro 250/2013-17 odpor HOOS odmietol ako podaný neoprávnenou osobou. V odôvodnení citoval ustanovenia § 93 ods. 1 až 4 O.s.p., § 172 ods. 1 O.s.p., § 174 ods. 2 a 3 O.s.p. a konštatoval, že Občiansky súdny poriadok neumožňuje vedľajšiemu účastníkovi podať odpor proti platobnému rozkazu; túto možnosť má v zmysle § 172 ods. 1 O.s.p. len odporca.

Proti uvedenému uzneseniu podalo HOOS odvolanie. Krajský súd v Prešove uznesením z 29. mája 2014 sp. zn. 2 Co 19/2014 napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V odôvodnení podal výklad svojho právneho názoru, podľa ktorého podanie odporu proti platobnému rozkazu bolo plne legitímnym úkonom HOOS, preto jeho odpor nebolo možné odmietnuť ako podaný neoprávnenou osobou.

Proti tomuto zrušujúcemu uzneseniu podal navrhovateľ dovolanie s odôvodnením, že mu postupom odvolacieho súdu bola odňatá možnosť konať (§ 237 písm. f/ O.s.p. a § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.). Súd mu totiž nedoručili odvolanie vedľajšieho účastníka a nevytvorili mu možnosť vyjadriť sa k tomuto opravnému prostriedku HOOS. Rozhodnutie odvolacieho súdu nie je riadne odôvodnené, lebo odvolací súd sa náležite nevyrovnal s odlišnými právnymi závermi zaujatými v skutkovo a právne podobných veciach nielen Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ale dokonca aj iným senátom toho istého odvolacieho súdu. V konaní došlo tiež k tzv. inej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Navyše, uznesenie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Žiadal preto napadnuté uznesenie zrušiť a „ponechať v platnosti rozhodnutie prvostupňového súdu o odmietnutí odporu vedľajšieho účastníka“.

Odporca a vedľajší účastník sa k dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015, lebo dovolanie bolo podané pred týmto dňom) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený v súlade so zákonom, skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

1. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Občiansky súdny poriadok vychádza z tejto mimoriadnej povahy dovolania a v nadväznosti na to aj upravuje podmienky, za ktorých je dovolanie prípustné. Pokiaľ je odvolanie zásadne prípustné (ak Občiansky súdny poriadok v prípade niektorých rozhodnutí výslovne neustanovuje inak), dovolanie - naopak - je prípustné, len ak to Občiansky súdny poriadok výslovne uvádza. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto mimoriadnosť dovolania často vysvetľuje konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

Vzhľadom na to, že najvyšší súd nemá v dovolacom konaní možnosť preskúmať správnosť každého rozhodnutia odvolacieho súdu, nemá ani neobmedzenú možnosť „zjednať“ nápravu dôsledkov prípadných nedostatkov, chýb, neúplností alebo iných nesprávností vyskytujúcich sa v rozhodnutiach všeobecných súdov.

Ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť mimoriadneho opravného prostriedku dovolateľa pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu účastníka stojaceho na opačnej procesnej strane. Porušenie princípov spravodlivého procesu totiž spočíva „v takom postupe a rozhodnutí mimoriadneho

opravného súdu, ktorými sa nad rámec zákonných predpokladov prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku zrušuje právoplatné rozhodnutie a vec účastníka sa dostáva opätovne pred súd, ktorý musí o veci znovu konať a rozhodovať, pretože to vytvára opätovne stav právnej neistoty, ktorá už bola nastolená právoplatným rozhodnutím súdu nižšieho stupňa“ (II. ÚS 172/03).

Pri uplatnení tézy, vyplývajúcej z rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej rozhodnutia súdov predstavujúce *res iudicata* „majú zostať nedotknuté“, je potrebné na prípady možnosti prelomenia záväznosti a nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí hľadiť ako na krajné výnimky z tejto zásady. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade vykladať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad.

2. Dovolanie možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci dovolanie smeruje proti uzneseniu. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Navrhovateľove dovolanie smeruje proti (zrušujúcemu) uzneseniu, ktoré nemá znaky uznesení uvedených v týchto ustanoveniach. Prípustnosť jeho dovolania preto z § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. nevyplýva.

V judikáte R 34/1995 najvyšší súd uviedol, že proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa zrušený podľa § 221 ods. 1 O.s.p. nie je prípustné dovolanie z iných dôvodov než uvedených v § 237 O.s.p.

Podané dovolanie by vzhľadom na vyššie uvedené bolo procesne prípustné, len ak v konaní, v ktorom bolo vydané napadnuté uznesenie, došlo k procesnej vade uvedenej v § 237 O.s.p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu uverejnené v časopise *Zo súdnej praxe* pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Osobitne ale treba zdôrazniť, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

3. Dovolateľ procesné vady konania uvedené v § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil a existencia týchto väd nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

3.1. Navrhovateľ tvrdí, že mu v konaní bola odňatá možnosť pred súdom konať. Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - viď napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom

na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.).

3.2. K dovolateľom tvrdenému odňatiu možnosti konať malo dôjsť tým, že mu nebolo doručené odvolanie vedľajšieho účastníka proti uzneseniu súdu prvého stupňa odmietajúcemu odpor vedľajšieho účastníka podaný (ako neoprávnenou osobou) proti platobnému rozkazu.

Otázkou, či vedľajší účastník je oprávnený podať odpor proti platobnému rozkazu, sa už najvyšší súd zaoberal vo viacerých skorších rozhodnutiach (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 319/2013, 3 MCdo 1/2014, 3 MCdo 7/2014, 3 Cdo 578/2014, 5 Cdo 358/2014). Už v uznesení z 28. októbra 2013 sp. zn. 1 Cdo 210/2012 vyslovil právny názor, podľa ktorého na podanie odporu proti platobnému rozkazu je subjektívne legitimovaný len odporca (žalovaný).

Na druhej strane ale najvyšší súd už opakovane konštatoval (viď tiež R 2/2016 a viaceré rozhodnutia, napríklad sp. zn. 3 Cdo 238/2011, 3 Cdo 525/2014, 5 ECdo 74/2013, 7 ECdo 90/2013), že nie každá procesná nesprávnosť, ku ktorej dôjde v priebehu občianskeho súdneho konania, je relevantná (až alebo aj) z hľadiska procesnej prípustnosti dovolania.

V danom prípade je dovolaním napadnuté uznesenie, ktorým odvolací súd zrušil uznesenie súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 208/214 uviedol, že ak odvolací súd v niektorej veci zruší rozhodnutie súdu prvého stupňa podľa § 221 ods. 1 O.s.p. a vec mu vráti na ďalšie konanie, napriek tomu, že pre to neboli dané procesné predpoklady a namieste bolo iné rozhodnutie odvolacieho súdu, ide o vecne nesprávne rozhodnutie. Takéto nesprávne rozhodnutie ale nemožno stotožňovať s procesnou vadou konania odnímajúcou účastníkovi možnosť realizovať jemu patriace procesné oprávnenia v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Toto ustanovenie totiž dáva odňatie možnosti konať pred súdom výslovne do súvislosti iba s faktickou procesnou činnosťou súdu (procedúrou prejednávania veci), nie s jeho rozhodovaním. Navyše, po vrátení veci na ďalšie konanie súd pokračuje v prejednávaní veci a účastníkom konania zostávajú zachované ich procesné oprávnenia. Otázka dopadov takéhoto nesprávneho rozhodnutia na rýchlosť a hospodárnosť konania je však z pohľadu ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. irelevantná.

Tento právny názor zastáva dovolací súd aj v preskúmvanej veci. Dodáva, že priesťahy, ku ktorým dochádza v konaní pred prvostupňovým alebo odvolacím súdom, nie sú judikatúrou najvyššieho považované za dôvod, ktorý by zakladal procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (viď napríklad rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré bolo uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 4/2005, resp. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 100/2011 a 3 Cdo 28/2012).

3.3. Dovolací súd pripomína, že základné právo na súdnu ochranu je „výsledkové“ (viď R 2/2016 a porovnaj tiež rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 179/2013 a 3 Cdo 209/2014), to znamená, že mu musí zodpovedať občianske súdne konanie ako celok (jeho výsledok). Z tohto pohľadu treba nahliadať aj na prípady, v ktorých je opravným prostriedkom napadnuté také rozhodnutie súdu, po ktorom sa bude v konaní pokračovať (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08, IV. ÚS 183/2013).

V danom prípade je dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktoré je síce z formálneho hľadiska právoplatným rozhodnutím, nejde však o rozhodnutie, ktorým by konanie skončilo, ale o rozhodnutie, ktorým bolo prvostupňové rozhodnutie zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Konanie o návrhu na zaplatenie 705 € sa tak napadnutým rozhodnutím ešte meritórne neskončilo. Navrhovateľ bude v ďalšom konaní, na ktoré bola vec odvolacím súdom vrátená, nadalej nositeľom všetkých procesných oprávnení priznávaných účastníkom konania Občianskym súdnym poriadkom.

Vyššie uvedené uzatvára dovolací súd konštatovaním, že procesný postup odvolacieho súdu, ktorý bol zavŕšený zrušením prvostupňového uznesenia, nemal za následok (výsledok) nezvratný stav opodstatňujúci záver o definitívnom znemožnení možnosti navrhovateľa pred súdom konať.

3.4. Dovolateľ tiež tvrdí, že napadnuté rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené, nepreskúmateľné a z toho vyvodzuje procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) už dávnejšie považuje nepreskúmateľnosť rozhodnutia za tzv. inú vadu konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorá prípustnosť dovolania nezakladá. Správnosť takého nazerania na právne dôsledky nepreskúmateľnosti potvrdzujú tiež rozhodnutia ústavného súdu o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (viď najmä rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015 a III. ÚS 288/2015).

Na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté stanovisko (R 2/2016), právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“.

Najvyšší súd, stotožňujúc sa v preskúmvanej veci so závermi, na ktorých spočíva predmetné stanovisko, konštatuje, že obsah spisu v ničom nedáva podklad pre záver, že na danú vec sa vzťahuje druhá veta predmetného stanoviska.

4. Pokiaľ dovolateľ namieta, že v konaní na súdoch nižších stupňov došlo k procesnej vade uvedenej v § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., dovolací súd uvádza, že tzv. iná (než v ustanovení § 237 O.s.p. uvedená) procesná vada konania je relevantný dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., úspešne však môže byť uplatnená len v procesne prípustnom dovolaní (porovnaj tiež uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 34/2011, 5 Cdo 149/2010, 6 Cdo 134/2010 a 7 Cdo 36/2011).

5. Dovolateľ naostatok tvrdí, že napadnuté uznesenie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov je relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť procesne prípustné dovolanie, samo nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov ale nezakladá prípustnosť dovolania (viď tiež R 54/2012 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Nejde totiž o vadu konania uvedenú v § 237 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 239 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania.

6. K predchádzajúcim bodom odôvodnenia najvyšší súd pripomína konštatovanie ústavného súdu obsiahnuté v jeho uznesení z 27. marca 2014 sp. zn. IV. ÚS 196/2014, podľa ktorého „prípady nedostatku riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p.“.

7. Vzhľadom na to, že dovolanie navrhovateľa podľa § 239 O.s.p. prípustné nie je, nepotvrdila sa existencia procesnej vady tvrdenej navrhovateľom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) a v dovolacom konaní nevyšli najavo ani ďalšie procesné vady konania v zmysle § 237 O.s.p., najvyšší súd odmietol dovolanie navrhovateľa podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

8. O trovách dovolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.